Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 21. decembra 2016 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Elektronické komunikačné siete a služby — Smernica 2002/22/ES — Univerzálna služba — Články 12 a 13 — Kalkulácia nákladov záväzkov univerzálnej služby — článok 32 — Kompenzácia nákladov spojených s doplnkovými povinnými službami — Priamy účinok — Článok 107 ods. 1 a článok 108 ods. 3 ZFEÚ — Námorné bezpečnostné a tiesňové služby zabezpečované v Dánsku a Grónsku — Vnútroštátna právna úprava — Predloženie žiadosti o kompenzáciu nákladov súvisiacich s doplnkovými povinnými službami — Trojmesačná lehota — Zásady ekvivalencie a efektivity“

Vo veci C-327/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Østre Landsret (Východný regionálny odvolací súd, Dánsko) z 26. júna 2015 a doručený Súdnemu dvoru 2. júla 2015, ktorý súvisí s konaním:

TDC A/S

proti

Teleklagenævnet,

Erhvervs- og Vækstministeriet,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Prechal, A. Rosas, C. Toader a E. Jarašiūnas (spravodajca),

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. júna 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— TDC A/S, v zastúpení: O. Spiermann, advokat,

— dánska vláda, v zastúpení: C. Thorning, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci J. Pinborg, advokat,

— Európska komisia, v zastúpení: L. Nicolae, G. Conte a M. Clausen, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: dánčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 32 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb (smernica univerzálnej služby) (Ú. v. ES L 108, 2002, s. 51; Mim. vyd. 13/029, s. 367).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou TDC A/S na jednej strane a Teleklagenævnet (Rada pre sťažnosti v oblasti telekomunikácií, Dánsko) a Erhvervs- og Vækstministeriet (minister pre podnikanie a rozvoj, Dánsko) na strane druhej, ktorý sa týka zamietnutia viacerých žiadostí o kompenzáciu nákladov, ktoré vznikli spoločnosti TDC pri poskytovaní doplnkových povinných služieb, a žiadosti o výnimku z lehoty stanovenej na podanie takýchto žiadostí o kompenzáciu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica univerzálnej služby

3 Odôvodnenia 4, 18, 19, 21, 23, 25 a 26 smernice univerzálnej služby v ich znení uplatniteľnom vo veci samej stanovujú:

„(4) Zabezpečenie univerzálnej služby… môže zahŕňať poskytovanie niektorých služieb niektorým koncovým užívateľom za ceny, ktoré sa odchyľujú od cien vyplývajúcich z obvyklých trhových podmienok. Kompenzácia pre podniky, určené na poskytovanie takýchto služieb, však za týchto okolností nemusí vyústiť do deformácie hospodárskej súťaže za predpokladu, že určeným podnikom sa uhradia vyvolané špecifické čisté náklady a za predpokladu, že čisté nákladové zaťaženie sa uhrádza konkurenčne neutrálnym spôsobom.

…

(18) Členské štáty by v prípade potreby mali vytvoriť mechanizmy financovania čistých nákladov povinnosti univerzálnej služby v prípadoch, keď sa preukáže, že povinnosť môže byť splnená len so stratou alebo s čistými nákladmi, ktoré ležia mimo normálnych obchodných noriem. Je dôležité zabezpečiť, aby boli čisté náklady povinností univerzálnej služby primerane kalkulované a aby akékoľvek financovanie bolo uskutočnené s minimálnym účinkom na trh a podniky a aby bolo kompatibilné s ustanoveniami článkov [107 a 108 ZFEÚ];

(19) každá kalkulácia čistých nákladov univerzálnej služby by mala patrične zohľadniť náklady a výnosy, ako aj nehmotný prospech vyplývajúci z poskytovania univerzálnej služby, no nemala by brániť všeobecnému cieľu, ktorý má zabezpečiť, aby cenové štruktúry odrážali náklady. Všetky čisté náklady univerzálnej služby by sa mali kalkulovať na základe transparentných postupov;

…

(21) … Každý finančný mechanizmus by mal zabezpečiť, aby účastníci trhu prispievali len na financovanie univerzálnej služby a nie na ostatné činnosti, ktoré nie sú priamo spojené s povinnosťou poskytovať univerzálnu službu. …

…

(23) Čisté náklady univerzálnej služby sa môžu rozdeliť medzi všetky alebo niektoré špecifikované skupiny podnikov. Členské štáty môžu zabezpečiť, aby rozdeľovací mechanizmus rešpektoval princípy transparentnosti, čo možno najmenšej deformácie trhu, nediskriminácie a proporcionality. Čo možno najmenšia deformácia trhu znamená, že príspevky by sa mali uhrádzať spôsobom, aký čo možno najviac minimalizuje dopad finančného zaťaženia na koncových užívateľov, napríklad pomocou čo možno najširšieho rozptylu príspevkov.

…

(25) … Členské štáty nesmú povoliť účastníkom trhu finančné príspevky vzťahujúce sa k opatreniam, ktoré nie sú časťou záväzkov univerzálnej služby. Jednotlivé členské štáty majú naďalej voľnosť pri ukladaní osobitných opatrení (mimo rozsahu záväzkov univerzálnej služby) a ich financovaní v súlade s právom [Únie], nie však pomocou príspevkov účastníkov trhu.

(26) Účinnejšia súťaž na celom trhu prístupu a služieb poskytuje väčší výber pre užívateľov. Rozsah účinnej súťaže a výber sa mení v rámci [Európskej únie] a v rámci členských štátov medzi zemepisnými oblasťami a medzi trhmi prístupu a služieb. … Z dôvodov efektívnosti a zo sociálnych dôvodov koncové užívateľské tarify by mali odrážať podmienky dopytu ako aj podmienky nákladov za predpokladu, že to nevyústi do deformácie súťaže. … Horné limity cien, geografické priemerné ceny a podobné nástroje, ako aj mimoregulačné opatrenia, ako sú verejne dostupné porovnania maloobchodných taríf, sa môžu použiť na dosiahnutie cieľa podpory účinnej hospodárskej súťaže, ale aj cieľa sledovať plnenie verejného záujmu… Je nevyhnutný prístup k informáciám týkajúcim sa kalkulácie nákladov, aby mohli národné regulačné orgány plniť svoje regulačné povinnosti v tejto oblasti, vrátane tarifnej regulácie. …“

4 Článok 1 smernice univerzálnej služby, nazvaný „Rozsah pôsobnosti a ciele“, vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Táto smernica zakladá práva koncových užívateľov a zodpovedajúce povinnosti podnikov poskytujúcich verejne dostupné elektronické komunikačné siete a služby. So zreteľom na zabezpečenie poskytovania univerzálnej služby v prostredí otvorených a konkurenčných trhov táto smernica vymedzuje minimálny súbor služieb špecifikovanej kvality, ku ktorým majú všetci koncoví užívatelia prístup za prijateľné ceny, na základe špecifických vnútroštátnych podmienok, bez deformácie hospodárskej súťaže. …“

5 Článok 3 ods. 2 tejto smernice s názvom „Dostupnosť univerzálnej služby“ znie takto:

„Členské štáty stanovia najefektívnejší a najprimeranejší prístup k zabezpečeniu implementácie univerzálnej služby, pričom budú rešpektovať princípy objektivity, transparentnosti, nediskriminácie a proporcionality. Budú sa snažiť o minimalizáciu skresľovania trhu, a to najmä u poskytovania služieb za ceny alebo iné podmienky, ktoré sa odchyľujú od bežných obchodných podmienok, pričom budú rešpektovať verejný záujem.“

6 Článok 8 smernice univerzálnej služby, nazvaný „Určenie podnikov“, vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Keď členské štáty určia podniky na časti štátneho územia alebo na celom území, ktorým boli uložené povinnosti týkajúce sa poskytovania univerzálnej služby, urobia tak s použitím efektívneho, objektívneho, transparentného a nediskriminačného mechanizmu, pričom žiadny podnik nie je vopred

vylúčený z tejto možnosti. Také metódy určenia zabezpečia, aby sa univerzálna služba poskytovala nákladovo efektívnym spôsobom a aby sa mohla využiť ako prostriedok stanovenia čistých nákladov záväzku univerzálnej služby v súlade s článkom 12.“

7 Článok 12 tej istej smernice s názvom „Kalkulácia nákladov záväzkov univerzálnej služby“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Ak národné regulačné orgány usúdia, že poskytovanie univerzálnej služby podľa článkov 3 až 10 môže predstavovať nespravodlivé zaťaženie podnikov určených na poskytovanie univerzálnej služby, budú kalkulovať čisté náklady za jej poskytovanie.

Na tento účel národné regulačné orgány:

a) vykalkulujú čisté náklady na plnenie záväzku univerzálnej služby, berúc do úvahy každú trhovú výhodu, ktorá vyplynie pre podnik určený na poskytovanie univerzálnej služby, v súlade s prílohou IV, časť A; alebo

b) použijú čisté náklady za poskytovanie univerzálnej služby identifikovanej mechanizmom určovania v súlade s článkom 8 ods. 2“

8 Článok 13 smernice univerzálnej služby s názvom „Financovanie záväzkov univerzálnej služby“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Ak na základe kalkulácie čistých nákladov uvedených v článku 12 národný regulačný orgán zistí, že podnik znáša neprimerané zaťaženie, členské štáty na žiadosť určeného podniku rozhodnú o:

a) zavedení mechanizmu, ktorým sa podniku za transparentných podmienok uhradia stanovené čisté náklady z verejných fondov; a/alebo

b) rozdelení čistých nákladov záväzkov univerzálnej služby medzi poskytovateľov elektronických komunikačných sietí a služieb.“

9 Článok 32 smernice univerzálnej služby, nazvaný „Doplnkové povinné služby“, stanovuje:

„Členské štáty môžu rozhodnúť o sprístupnení doplnkových služieb k službám, poskytovaným v rámci záväzkov univerzálnej služby a vymedzeným v kapitole II, ktoré budú verejne dostupné na ich území no bez toho, aby mohol byť predpísaný akýkoľvek kompenzačný mechanizmus zahŕňajúci špecifické podniky.“

10 Príloha IV časť A smernice univerzálnej služby stanovuje:

„…

… Pri kalkulácii nákladov sa čisté náklady univerzálnej služby vypočítajú ako rozdiel medzi čistými nákladmi určeného podniku s povinnosťou poskytovania univerzálnej služby a podniku bez tejto povinnosti. … Náležitá pozornosť sa venuje správnemu posúdeniu nákladov, ktorým by sa určený podnik mohol vyhnúť, keby nemal žiadne povinnosti týkajúce sa poskytovania univerzálnej služby. …

…“

11 Príloha IV časť B smernice univerzálnej služby stanovuje mechanizmus úhrady čistých nákladov záväzkov univerzálnej služby.

Smernica 2002/21/ES

12 Podľa znenia článku 2 písm. j) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (rámcová smernica) (Ú. v. ES L 108, 2002, s. 33; Mim. vyd. 13/029, s. 349, ďalej len „rámcová smernica“):

„‚univerzálna služba‘ znamená minimálny súbor služieb definovaný v smernici [univerzálnej služby] stanovenej kvality, ktorý je dostupný pre všetkých užívateľov za prijateľnú cenu bez ohľadu na ich geografickú polohu a s ohľadom na špecifické národné podmienky“.

Rozhodnutie o pridružení zámorských krajín

13 Grónsko sa uvádzalo na zozname zámorských krajín a území (ZKÚ) prílohy I A rozhodnutia Rady 2001/822/ES z 27. novembra 2001, o pridružení zámorských krajín a území k Európskemu spoločenstvu („rozhodnutie o pridružení zámorských krajín“) (Ú. v. ES L 314, 2001, s. 1; Mim. vyd. 11/038, s. 319).

Rozhodnutie 2012/21/EÚ

14 Podľa článku 12 rozhodnutia Komisie 2012/21/EÚ z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (Ú. v. EÚ L 7, 2012, s. 3) toto rozhodnutie sa stalo účinným od 31. januára 2012. Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, konanie vo veci samej možno vzhľadom na dátum skutkových okolností považovať za konanie, ktoré sa neriadi uvedeným rozhodnutím.

Dánske právo

15 Lov nr. 418 om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet (zákon č. 418 o hospodárskej súťaži a spotrebiteľských otázkach na telekomunikačnom trhu), z 31. mája 2000, kodifikovaný prostredníctvom lovbekendtgørelse nr. 780 (kodifikovaný zákon č. 780) z 28. júna 2007 (ďalej len „zákon o telekomunikáciách“), účinný v čase skutkových okolností vo veci samej, obsahoval ustanovenia, ktoré prebrali smernicu univerzálnej služby do dánskeho práva.

16 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podľa § 20 zákona o telekomunikáciách určení poskytovatelia univerzálnej služby podľa tohto zákona mohli byť odškodnení za všetky riadne preukázané straty spojené s poskytovaním služieb uvedených v článku 16 tohto zákona a patriacich do povinnosti univerzálnej služby, ktorá im bola uložená.

17 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, zákon o telekomunikáciách nespresňoval, čo treba považovať za „všetky riadne preukázané straty“, ale z prípravných prác k tomuto zákonu vyplývalo, že schodok súvisiaci s námornými bezpečnostnými a tiesňovými službami založenými na rádiových frekvenciách (ďalej len „námorné bezpečnostné a tiesňové služby“) „sa mal pokryť prípadným prebytkom z dôvodu poskytovania iných služieb patriacich pod záväzky univerzálnej služby podniku“. Prípadný schodok zostávajúci po odpočte prebytkov podľa zákona o telekomunikáciách mali pokryť účastníci trhu, pokiaľ bol tento schodok spojený s poskytovaním služieb patriacich do kapitoly II smernice univerzálnej služby, a štát, pokiaľ bol tento schodok spojený s poskytovaním doplnkových povinných služieb podľa § 20 tohto zákona.

18 Tieto pravidlá boli v podstate v rovnakom znení prebraté do lov nr. 169 om elektroniske kommunikationsnet og –tjenester (zákon č. 169 o elektronických komunikačných sieťach a službách) z 3. marca 2011. V nadväznosti na výzvu a odôvodnené stanovisko Európskej komisie bol však tento

zákon zmenený a doplnený prostredníctvom lov nr. 250 (zákon č. 250) z 31. marca 2012 a v súčasnosti tak upravuje možnosť pokrytia strát zaznamenaných po 1. apríli 2012 v rámci námorných bezpečnostných a tiesňových služieb bez odpočítania zisku dosiahnutého na základe iných služieb, na ktoré sa vzťahuje povinnosť tohto podniku poskytovať univerzálnu službu.

19 Ministerstvo pre podnikanie a rozvoj vydalo 26. júna 2008 bekendtgørelse nr. 701 om forsyningspligtydelser (vyhláška č. 701 o povinnosti univerzálnej služby), ktorej § 30 je formulovaný takto:

„Pri žiadosti o financovanie schodku podľa § 20 zákona o hospodárskej súťaži a spotrebiteľských otázkach na telekomunikačnom trhu (pozri kodifikovaný zákon č. 780 z 28. júna 2007), poskytovateľ univerzálnej služby musí predložiť IT- og Telestyrelsen [vnútroštátna správa informačných technológií a telekomunikácií] [neskôr Erhvervsstyrelsen, dánsky úrad pre podnikanie] dôkazy o jeho schodku za uzavreté účtovné obdobie. …

Odsek 2. Poskytovateľ univerzálnej služby musí predložiť svoju žiadosť o financovanie schodku predchádzajúceho účtovného obdobia najneskôr tri mesiace po lehote na predloženie každoročnej správy Erhvervs- og Selskabsstyrelsen [riaditeľstvo pre priemyselné a obchodné podniky a spoločnosti]. …

Odsek 3. IT- og Telestyrelsen [vnútroštátna správa informačných technológií a telekomunikácií] oznámi do šiestich mesiacov nasledujúcich po prijatí informácií zaslaných poskytovateľom univerzálnej služby v odseku 1 výpočet preukazujúci, či poskytovateľ univerzálnej služby má právo na náhradu schodku.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

20 TDC, predtým nazývaná Tele Danmark A/S, bola až do svojej privatizácie v roku 1997 podnikom, ktorého jediným akcionárom bol dánsky štát. Spoločnosť je v Dánsku najväčším podnikateľským subjektom v odvetví služieb elektronických komunikácií.

21 Táto spoločnosť bola zo strany dánskeho štátu ešte pred svojou privatizáciou poverená bezplatne zabezpečovať v Dánsku a Grónsku námorné bezpečnostné a tiesňové služby umožňujúce plavidlám požiadať o pomoc, pokiaľ sú v núdzi. Toto poslanie bolo po jej privatizácii zachované. TDC zostáva naďalej hlavným telekomunikačným prevádzkovateľom v Dánsku a ponúka tam na dobrovoľnej báze služby, ktoré patria do kapitoly II smernice univerzálnej služby, najmä základné telefónne spojenie. Ako spoločnosť určená na zabezpečenie záväzku univerzálnej služby je povinná ponúkať námorné bezpečnostné a tiesňové služby v Grónsku a nevykonáva tam žiadnu činnosť mimo tej, ktorá vyplýva zo záväzku univerzálnej služby. V praxi sú námorné bezpečnostné a tiesňové služby v Grónsku zabezpečované spoločnosťou Tele Greenland A/S, ktorá patrí samosprávnym orgánom Grónska, a TDC pokrýva len s tým súvisiace náklady.

22 Podľa dánskej právnej úpravy TDC nemôže získať od štátu kompenzáciu za náklady spojené s poskytovaním námorných bezpečnostných a tiesňových služieb v Dánsku a Grónsku, keďže celkovo dosahuje zisk v rámci poskytovania služieb, ktoré patria pod záväzky univerzálnej služby a doplnkové povinné služby.

23 Pri viacerých príležitostiach TDC, vychádzajúc zo smernice univerzálnej služby, spochybňovala dánsku právnu úpravu, tak ako ju vykladajú dánske orgány, že jej neumožňuje získať kompenzáciu uvedených nákladov. V priebehu roku 2008 sa obrátila na Komisiu so žiadosťou o zaujatie stanoviska k otázke, či je dánska právna úprava v súlade so smernicou univerzálnej služby. Komisia po viacerých výmenách názorov s dánskymi orgánmi a so spoločnosťou TDC zaslala Dánskemu kráľovstvu 27. januára 2011 výzvu a 29. septembra 2011 odôvodnené stanovisko.

24 Dánske kráľovstvo sa teda rozhodlo zmeniť predmetnú dánsku právnu úpravu, ktorá už teraz stanovuje, že štát kompenzuje schodky vzniknuté po 1. apríli 2012 v rámci poskytovania námorných bezpečnostných a tiesňových služieb, bez odpočítania ziskov dosiahnutých v rámci ostatných služieb patriacich pod záväzok univerzálnej služby. Táto právna úprava však nemá účinok na obdobie predchádzajúce 1. aprílu 2012.

25 Dňa 29. júla 2011 TDC požiadala na základe práva Únie o kompenzáciu nákladov spojených s poskytovaním námorných bezpečnostných a tiesňových služieb vynaložených v roku 2010. Dňa 26. septembra 2011 podal tento podnik rovnaké žiadosti za roky 2007 až 2009.

26 Paralelne s konaniami začatými pred dánskymi orgánmi, týkajúcimi sa uvedenej kompenzácie, TDC žiadala ministerstvo pre podnikanie a rozvoj, aby mohla využiť výnimku z lehoty stanovenej v § 30 ods. 2 vyhlášky č. 701 o povinnosti univerzálnej služby, podľa ktorej akákoľvek žiadosť o kompenzáciu sa musí podať najneskôr tri mesiace po uplynutí lehoty na predloženie každoročnej správy príslušnému orgánu. Tento podnik uvádzal, že nežiadal o túto kompenzáciu v predmetných lehotách, pretože podľa predmetnej dánskej právnej úpravy vtedy nemal právo žiadať ju.

27 Dňa 2. novembra 2011 ministerstvo pre podnikanie a rozvoj informovalo TDC, že zamietlo túto žiadosť o výnimku.

28 Dňa 24. novembra 2011 dánsky úrad pre podnikanie zamietol žiadosti spoločnosti TDC o kompenzáciu nákladov z dôvodu, jednak že pohľadávka týkajúca sa roku 2007 bola premlčaná a lehota, v ktorej takú žiadosť za roky 2008 a 2009 bolo možné podať, uplynula, a jednak, že dánska právna úprava účinná v tom čase neumožňovala vyhovieť žiadosti o kompenzáciu týkajúcej sa roku 2010 bez započítania zisku pochádzajúceho zo služieb, na ktoré sa vzťahuje záväzok univerzálnej služby v zmysle kapitoly II smernice univerzálnej služby.

29 TDC podala proti týmto zamietavým rozhodnutiam odvolanie na Radu pre sťažnosti v oblasti telekomunikácií, ktorá rozhodnutím zo 17. septembra 2012 potvrdila predmetné rozhodnutia týkajúce sa žiadostí o kompenzáciu za roky 2007 až 2009. Pokiaľ ide o žiadosť o kompenzáciu týkajúcu sa roka 2007, táto rada rozhodla, že „žiadosť bola premlčaná, keďže trojročná lehota na uplatnenie akýchkoľvek nárokov na náhradu zo strany spoločnosti TDC začala plynúť dňom, keď bola TDC schopná nárok definitívne vyčísliť a predložiť svoju žiadosť“. Pokiaľ ide o žiadosti o kompenzáciu za roky 2008 a 2009, uvedená rada tiež potvrdila rozhodnutie, ktoré prijal dánsky úrad z dôvodu, že tieto žiadosti boli podané po uplynutí trojmesačnej lehoty stanovenej v § 30 ods. 2 vyhlášky č. 701 o povinnostiach univerzálnej služby.

30 Pokiaľ ide o žiadosť o kompenzáciu týkajúcu sa roku 2010, Rada pre sťažnosti v oblasti telekomunikácií rozhodla prerušiť konanie a obrátiť sa na Súdny dvor s otázkami výkladu smernice univerzálnej služby. V rozsudku z 9. októbra 2014, TDC, C-222/13 (EU:C:2014:2265), však Súdny dvor konštatoval, že nie je príslušný odpovedať jej, keďže tento orgán nie je oprávnený obrátiť sa na Súdny dvor podľa článku 267 ZFEÚ.

31 Paralelne s konaním pred Radou pre sťažnosti v oblasti telekomunikácií TDC podala 13. novembra 2012 na Københavns Byret (Mestský súd Kodaň, Dánsko) žalobu o náhradu škody utrpenej v rokoch 2008 a 2009 v dôsledku nesprávneho prebratia smernice univerzálnej služby do dánskeho práva. Vec bola následne postúpená na Østre Landsret (Regionálny odvolací súd pre východnú oblasť, Dánsko).

32 TDC tiež podala na Københavns Byret (Mestský súd Kodaň, Dánsko) žalobu s návrhom, aby sa zrušilo rozhodnutie ministerstva podnikania a rozvoja 2. novembra 2011 o zamietnutí žiadosti o výnimku týkajúcu sa lehoty a rozhodnutia Rady pre sťažnosti v oblasti telekomunikácií týkajúceho sa rokov 2007 až 2009. Aj táto vec bola postúpená Østre Landsret (Regionálny odvolací súd pre východnú oblasť), ktorý má pochybnosti, pokiaľ ide o výklad práva Únie.

33 Za týchto okolností Østre Landsret (Regionálny odvolací súd pre východnú oblasť) rozhodol prerušiť konanie a Súdnemu dvoru položiť tieto prejudiciálne otázky:

„1. Bráni smernica univerzálnej služby, a osobitne jej článok 32, členskému štátu v tom, aby stanovil pravidlá, na základe ktorých nemá podnik nárok na osobitnú kompenzáciu čistých nákladov zo strany členského štátu vynaložených na poskytovanie doplnkových povinných služieb, na ktoré sa nevzťahuje kapitola II tejto smernice, ak zisk podniku z iných služieb, na ktoré sa vzťahujú jeho záväzky univerzálnej služby podľa kapitoly II uvedenej smernice, prevyšuje stratu súvisiacu s poskytovaním doplnkových povinných služieb?

2. Bráni smernica univerzálnej služby členskému štátu v tom, aby stanovil pravidlá, ktoré dovoľujú podnikom, aby uplatnili voči členskému štátu nárok na kompenzáciu čistých nákladov vynaložených na poskytovanie doplnkových povinných služieb, na ktoré sa nevzťahuje kapitola II tejto smernice, len v prípade, že čisté náklady predstavujú pre dané podniky neprimerané zaťaženie?

3. V prípade zápornej odpovede na druhú otázku môže členský štát rozhodnúť, že poskytovanie doplnkových povinných služieb, na ktoré sa nevzťahuje kapitola II smernice univerzálnej služby, nepredstavuje neprimerané zaťaženie, ak podnik vo všeobecnosti dosiahol zisk z poskytovania všetkých služieb, z ktorých mu vyplýva záväzok univerzálnej služby, a najmä z poskytovania služieb, ktoré by podnik poskytoval, aj keby nemal záväzok univerzálnej služby?

4. Bráni smernica univerzálnej služby členskému štátu v tom, aby stanovil pravidlá, podľa ktorých sa čisté náklady určeného podniku spojené s poskytovaním univerzálnej služby podľa kapitoly II tejto smernice majú vypočítať ako rozdiel medzi všetkými príjmami a všetkými nákladmi spojenými s poskytnutím predmetnej služby vrátane príjmov a nákladov, ktoré by podnik vykazoval, aj keby nemal povinnosť poskytovať univerzálnu službu?

5. Pokiaľ sa predmetné vnútroštátne pravidlá (pozri otázky 1 až 4) vzťahujú na doplnkovú povinnú službu, ktorá sa nemá poskytovať len v Dánsku, ale i v Grónsku, ktoré je podľa prílohy II ZFEÚ zámorská krajina alebo územie, platia odpovede na otázky 1 až 4 v takom prípade aj pre tú časť záväzku, ktorá sa týka Grónska, ak dánske orgány uložili povinnosť podniku so sídlom v Dánsku, ktorý navyše nevykonáva iné činnosti v Grónsku?

6. Aký vplyv má na odpovede na otázky 1 až 5 článok 107 ods. 1 a článok 108 ods. 3 ZFEÚ, ako aj rozhodnutie [2012/21]?

7. Aký vplyv má na odpovede na otázky 1 až 5 zásada minimálneho narušenia hospodárskej súťaže zakotvená okrem iného v článku 1 ods. 2 a článku 3 ods. 2, v odôvodneniach 4, 18, 23 a 26, ako aj v časti B prílohy IV smernice univerzálnej služby?

8. Ak ustanovenia smernice univerzálnej služby bránia vnútroštátnym právnym systémom uvedeným v prvej, druhej a štvrtej otázke, majú tieto ustanovenia alebo obmedzenia priamy účinok?

9. Aké konkrétnejšie faktory je potrebné zohľadniť pri posudzovaní toho, či je vnútroštátna lehota na podávanie žiadostí uvedená v [návrhu na začatie prejudiciálneho konania] a jej uplatnenie v súlade so zásadami spolupráce v dobrej viere, ekvivalencie a efektivity zakotvenými v práve Únie?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej, šiestej a siedmej otázke

34 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa ustanovenia smernice univerzálnej služby, a najmä jej článok 32, majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej podnik nemá nárok na kompenzáciu čistých nákladov zo strany členského štátu vynaložených na poskytovanie doplnkovej povinnej služby, ak zisk podniku dosiahnutý z iných služieb, na ktoré sa vzťahujú jeho záväzky univerzálnej služby, prevyšuje stratu súvisiacu s poskytovaním tejto doplnkovej povinnej služby.

35 V tomto kontexte sa svojou šiestou a siedmou otázkou vnútroštátny súd v podstate pýta na vplyv pravidiel Únie týkajúcich sa štátnej pomoci vyplývajúcich z článku 107 ods. 1 a článku 108 ods. 3 ZFEÚ na výklad tohto ustanovenia.

36 Keďže pravidlá Únie týkajúce sa štátnej pomoci, ktoré uvádza vnútroštátny súd vo svojej šiestej a siedmej otázke, sa uplatňujú na vykonanie povinností vyplývajúcich zo smernice univerzálnej služby, a najmä mechanizmu kompenzácie za univerzálnu službu a doplnkové povinné služby, týmto dvom otázkam sa treba venovať spoločne s prvou otázkou.

37 Na úvod treba poznamenať, že smernica univerzálnej služby definuje dva súbory služieb, ktoré členské štáty môžu zveriť určeným podnikom, a to na jednej strane služby patriace medzi záväzky univerzálnej služby uvedené v kapitole II tejto smernice a na druhej strane osobitné služby uvedené v článku 32 predmetnej smernice.

38 Pokiaľ ide o služby, ktoré patria pod záväzky univerzálnej služby, treba uviesť, že podľa článku 1 ods. 2 smernice univerzálnej služby predmetom tejto smernice je vymedziť, ako stanovuje článok 2 písm. j) smernice 2002/21, minimálny súbor služieb špecifikovanej kvality, ku ktorým majú všetci koncoví užívatelia prístup za prijateľné ceny, na základe špecifických vnútroštátnych podmienok bez deformácie hospodárskej súťaže. Tento súbor minimálnych univerzálnych služieb je vymedzený v kapitole II smernice univerzálnej služby.

39 Články 12 a 13 tejto smernice a jej príloha IV časť A obsahujú pravidlá upravujúce mechanizmy kalkulácie čistých nákladov záväzkov univerzálnej služby, ktoré patria do kapitoly II uvedenej smernice, a financovanie týchto záväzkov.

40 Pokiaľ ide o osobitné služby, ktoré nepatria pod záväzky univerzálnej služby, článok 32 smernice univerzálnej služby stanovuje, že členské štáty môžu rozhodnúť o sprístupnení doplnkových povinných služieb, ktoré budú verejne dostupné na ich území, no bez toho, aby mohol byť predpísaný akýkoľvek kompenzačný mechanizmus zahŕňajúci špecifické podniky.

41 V nadväznosti na to treba konštatovať, že na rozdiel od univerzálnej služby patriacej pod kapitolu II smernice univerzálnej služby jej článok 32 nestanovuje kompenzačný mechanizmus za doplnkové povinné služby, keďže tento článok sa obmedzuje na to, že stanovuje, že pre tieto služby nemôže byť predpísaný akýkoľvek kompenzačný mechanizmus zahŕňajúci špecifické podniky. Preto sa mechanizmus financovania upravený v článku 13 ods. 1 písm. b) smernice univerzálnej služby umožňujúci toto zahrnutie, nemôže rozšíriť na také služby (pozri rozsudok z 11. júna 2015, Base Company a Mobistar, C-1/14, EU:C:2015:378, bod 41).

42 V prejednávanej veci, ako bolo pripomenuté v bode 17 tohto rozsudku, dánska právna úprava uvádzala, že prípadný schodok mal pokryť štát, pokiaľ tento schodok bol spojený s poskytovaním doplnkových povinných služieb, takýto schodok sa však mal započítať na prípadný zisk z poskytovania iných služieb patriacich pod záväzky univerzálnej služby podniku.

43 Z článku 32 smernice univerzálnej služby ale vyplýva, že podnik určený ako poskytovateľ doplnkovej povinnej služby nemusí byť vedený k znášaniu nákladov spojených s poskytovaním tejto služby. Toto ustanovenie stanovuje, že nemožno použiť mechanizmus kompenzácie zahŕňajúci účasť špecifických podnikov.

44 Pokiaľ ide o tento kompenzačný mechanizmus, treba dodať, že z pravidiel upravujúcich mechanizmus výpočtu čistých nákladov záväzkov univerzálnej služby a financovania týchto záväzkov stanovených smernicou univerzálnej služby vyplýva, že pre činnosti patriace do univerzálnej služby a činnosti súvisiace s iným druhom služieb, medzi ktorými figurujú doplnkové povinné služby, sa vyžaduje oddelené účtovníctvo.

45 Odôvodnenia 21 a 25 smernice univerzálnej služby uvádzajú najmä, že na jednej strane mechanizmy financovania majú mať za cieľ zabezpečiť, aby účastníci trhu prispievali len na financovanie záväzkov univerzálnej služby, a nie na činnosti, ktoré nie sú priamo spojené s poskytovaním univerzálnej služby, a na druhej strane, že členské štáty nesmú ukladať účastníkom trhu finančné príspevky vzťahujúce sa na opatrenia, ktoré nespadajú do záväzkov univerzálnej služby. Odôvodnenia 4 a 18 tejto smernice v podstate tiež uvádzajú, že členské štáty musia dbať o to, aby určené podniky mali kompenzované „vyvolané špecifické“ čisté náklady za poskytovanie univerzálnej služby.

46 Podľa článkov 12 a 13 smernice univerzálnej služby je na určenie výšky náhrady, ktorá prípadne prináleží podniku určenému na poskytovanie univerzálnej služby, potrebné po prvé vypočítať čisté náklady na povinnosť poskytovať univerzálnu službu, ktoré znáša podnik určený na jej poskytovanie, a ďalej, pokiaľ národný regulačný orgán zistí, že podnik znáša nespravodlivú záťaž, tento orgán rozhodne o zavedení mechanizmu, ktorým sa podniku za transparentných podmienok uhradia stanovené čisté náklady z verejných fondov, a/alebo rozdelení čistých nákladov záväzkov univerzálnej služby medzi poskytovateľov elektronických komunikačných sietí a služieb (pozri rozsudok zo 6. októbra 2015, T-Mobile Czech Republic a Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, bod 33).

47 Z toho vyplýva, že na účely odškodnenia treba rozlišovať medzi čistými nákladmi záväzkov univerzálnej služby a čistými nákladmi doplnkových povinných služieb, ktoré nepatria pod kapitolu II tejto smernice.

48 V dôsledku toho sú kompenzačné mechanizmy stanovené smernicou univerzálnej služby týkajúce sa jednak univerzálnej služby a jednak doplnkových povinných služieb nezávislé jeden od druhého, a teda čisté náklady vynaložené na každú z týchto služieb musia byť predmetom oddeleného účtovníctva s cieľom zabezpečiť, aby všetky príjmy dosiahnuté v rámci univerzálnej služby neboli zahrnuté do kalkulácie čistých nákladov doplnkovej povinnej služby a nepodmieňovali získanie kompenzácie za poskytovanie tejto služby.

49 Nakoniec treba zdôrazniť, že požiadavka oddeleného účtovníctva prispieva nielen k transparentnosti procesu financovania záväzkov univerzálnej služby podľa odôvodnenia 19 smernice univerzálnej služby, ale je aj zárukou, že financovanie univerzálnej služby prebieha z hľadiska hospodárskej súťaže neutrálnym spôsobom. Takáto požiadavka je v súlade s odôvodnením 18 smernice univerzálnej služby tiež zárukou, že financovanie univerzálnej služby a doplnkových povinných služieb rešpektuje pravidlá týkajúce sa štátnej pomoci.

50 Poskytovanie doplnkovej povinnej služby jednoznačne spadá, ako aj univerzálna služba, pod služby všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle článku 106 ods. 2 ZFEÚ.

51 Kompenzácie poskytnuté členskými štátmi za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu sú pritom podmienené rešpektovaním pravidiel stanovených normotvorcom Únie v článkoch 107 a 108 ZFEÚ.

52 Na to, aby v konkrétnom prípade nebola takáto kompenzácia kvalifikovaná ako štátna pomoc, musia byť splnené určité podmienky (rozsudok z 24. júla 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, bod 88).

53 Po prvé podnik, ktorý prijíma takúto kompenzáciu, musí byť skutočne poverený plnením záväzkov služby vo verejnom záujme a tieto záväzky musia byť jasne vymedzené. Po druhé kritériá, na základe ktorých sa vypočíta kompenzácia, musia byť vopred objektívne a transparentne stanovené, aby sa vylúčilo, že kompenzácia bude predstavovať ekonomickú výhodu, ktorá môže zvýhodniť prijímajúci podnik vo vzťahu ku konkurenčným podnikom. Po tretie kompenzácia nesmie presahovať sumu nevyhnutnú na krytie výdavkov alebo ich časti vynaložených pri realizácii záväzkov služieb vo verejnom záujme, zohľadniac pritom súvisiace príjmy, ako aj primeraný zisk pri realizácii záväzkov služby vo verejnom záujme. Po štvrté uvedená kompenzácia by mala byť určená na základe analýzy nákladov, ktoré by na plnenie svojich záväzkov vynaložil priemerný, dobre riadený podnik, ktorý má k dispozícii primerané prostriedky potrebné na splnenie požiadaviek na verejnú službu, berúc do úvahy príslušné tržby, ako aj primeraný zisk z plnenia týchto záväzkov (rozsudky z 24. júla 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, body 89, 90, 92 a 93, ako aj z 10. júna 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, body 37 až 40).

54 Okrem toho treba poznamenať, že dodržanie povinnosti viesť oddelené účtovníctvo umožňuje predísť tomu, aby jednak na účely kalkulácie čistých nákladov záväzkov univerzálnej služby, a teda na účely kompenzácie poskytnutej v tejto súvislosti, a jednak na účely kalkulácie čistých nákladov doplnkovej povinnej služby, a teda na účely kompenzácie poskytnutej za doplnkovú povinnú službu, nedošlo dvakrát k započítaniu príjmov podniku z jeho záväzkov univerzálnej služby. Takáto prax by nevyhnutne viedla k tomu, že podnik poskytujúci služby by musel znášať náklady vynaložené na doplnkové povinné služby, a to v rozpore so znením článku 32 smernice univerzálnej služby.

55 Z toho vyplýva, že mechanizmus kompenzácie za doplnkové povinné služby, ktorý berie do úvahy všetky príjmy, ktoré určený podnik dosahuje v rámci ostatných služieb, ktoré patria medzi jeho záväzky univerzálnej služby, je v rozpore so smernicou univerzálnej služby.

56 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na prvú, šiestu a siedmu otázku odpovedať, že ustanovenia smernice univerzálnej služby, a najmä jej článok 32, sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje kompenzačný mechanizmus za poskytovanie doplnkových povinných služieb, podľa ktorej podnik nemá nárok na kompenzáciu čistých nákladov zo strany členského štátu vynaložených na poskytovanie doplnkovej povinnej služby, ak zisk tohto podniku dosiahnutý z iných služieb, na ktoré sa vzťahujú jeho záväzky univerzálnej služby, prevyšuje stratu súvisiacu s poskytovaním tejto doplnkovej povinnej služby.

O druhej otázke

57 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa smernica univerzálnej služby má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej podnik určený ako poskytovateľ doplnkových povinných služieb má nárok na kompenzáciu čistých nákladov na poskytovanie týchto služieb členským štátom iba vtedy, ak tieto náklady predstavujú pre tento podnik neprimerané zaťaženie.

58 Ako bolo pripomenuté v bode 46 tohto rozsudku, podmienka týkajúca sa neprimeraného zaťaženia pre vyplatenie odškodnenia členským štátom je uvedená v ustanoveniach smernice univerzálnej služby o záväzkoch univerzálnej služby.

59 Článok 12 ods. 1 prvý pododsek smernice univerzálnej služby stanovuje, že ak národné regulačné orgány usúdia, že poskytovanie univerzálnej služby podľa článkov 3 až 10 tejto smernice môže predstavovať pre podniky určené na poskytovanie univerzálnej služby nespravodlivé zaťaženie, musia vypočítať čisté náklady na toto poskytovanie.

60 Ustanovenia smernice univerzálnej služby týkajúce sa mechanizmov výpočtu čistých nákladov záväzkov univerzálnej služby, ako aj financovanie týchto záväzkov, a najmä článok 12 ods. 1 tejto smernice, sa neuplatňujú na poskytovanie doplnkových povinných služieb.

61 Navyše ako bolo poznamenané v bode 43 tohto rozsudku, z článku 32 smernice univerzálnej služby vyplýva, že podnik určený ako poskytovateľ doplnkovej povinnej služby, nemusí znášať náklady spojené s poskytovaním tejto služby.

62 Vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej podnik určený ako poskytovateľ doplnkových povinných služieb, má nárok na kompenzáciu čistých nákladov na poskytovanie týchto služieb členským štátom iba vtedy, ak tieto náklady predstavujú pre tento podnik neprimerané zaťaženie, nevylučuje, aby predmetný podnik sám znášal úplne alebo sčasti náklady uvedených služieb.

63 V dôsledku toho podriadiť vyplatenie odškodnenia zo strany členského štátu podmienke, že čisté náklady na poskytovanie doplnkových povinných služieb predstavujú pre určený podnik neprimerané zaťaženie, odporuje článku 32 smernice univerzálnej služby.

64 Okrem toho, tak ako to uvádza Komisia, pokiaľ by bolo povolené podriadiť vyplatenie kompenzácie za poskytovanie doplnkových povinných služieb rešpektovaním rovnakých požiadaviek, ako sú požiadavky stanovené v kapitole II smernice univerzálnej služby, viedlo by to k tomu, že členským štátom by sa umožnilo jednostranne rozšíriť pôsobnosť pravidiel týkajúcich sa záväzku univerzálnej služby na doplnkové povinné služby, čo by bolo v rozpore s cieľom tejto smernice stanoveným v jej článku 1 ods. 2, ktorý spočíva v definovaní minimálneho súboru služieb špecifikovanej kvality, ku ktorým majú mať všetci koncoví užívatelia Únie prístup.

65 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na druhú otázku odpovedať, že smernica univerzálnej služby sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej podnik určený ako poskytovateľ doplnkových povinných služieb má nárok na kompenzáciu čistých nákladov na poskytovanie týchto služieb členským štátom iba vtedy, ak tieto náklady predstavujú pre tento podnik neprimerané zaťaženie.

O tretej otázke

66 Vzhľadom na odpoveď na druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

O štvrtej otázke

67 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa smernica univerzálnej služby má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej čisté náklady podniku určeného na plnenie záväzku univerzálnej služby vyplývajú z rozdielu medzi všetkými príjmami a všetkými nákladmi spojenými s poskytnutím predmetnej služby, vrátane príjmov a nákladov, ktoré by podnik tiež vykazoval, aj keby nebol prevádzkovateľom univerzálnej služby.

68 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že národné regulačné orgány musia určiť a vypočítať čisté náklady záväzku univerzálnej služby v súlade s článkom 12 smernice univerzálnej služby a s prílohou IV časťou A tejto smernice.

69 Podľa článku 12 ods. 1 druhého pododseku písm. a) a b) smernice univerzálnej služby, keď národné regulačné orgány kalkulujú čisté náklady na plnenie záväzku univerzálnej služby, berú do úvahy každú trhovú výhodu, ktorá vyplynie pre podnik určený na poskytovanie univerzálnej služby, v súlade s údajmi uvedenými v prílohe IV časti A tejto smernice, alebo použijú čisté náklady za poskytovanie univerzálnej služby identifikované mechanizmom určovania v súlade s článkom 8 ods. 2 tejto smernice. Toto posledné uvádzané ustanovenie uvádza, že metódy určenia zabezpečia, aby sa univerzálna služba poskytovala nákladovo efektívnym spôsobom a aby sa mohli využiť ako prostriedok stanovenia čistých nákladov záväzku univerzálnej služby v súlade s článkom 12 uvedenej smernice.

70 Pokiaľ ide o prílohu IV časť A druhý odsek smernice univerzálnej služby, tá stanovuje, že čisté náklady univerzálnej služby zodpovedajú rozdielu medzi čistými nákladmi určeného podniku, keď poskytuje univerzálnu službu a keď ju neposkytuje.

71 Zo súhrnu uvedených ustanovení vyplýva, že čisté náklady poskytovania univerzálnej služby zodpovedajú rozdielu medzi čistými nákladmi určeného podniku, keď poskytuje univerzálnu službu a keď ju neposkytuje. V dôsledku toho čisté náklady poskytovania univerzálnej služby nemôžu vyplývať z rozdielu medzi všetkými príjmami a všetkými nákladmi spojenými s uvedeným poskytovaním.

72 Vzhľadom na všetky uvedené úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať, že smernica univerzálnej služby sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej čisté náklady podniku určeného na plnenie záväzku univerzálnej služby vyplývajú z rozdielu medzi všetkými príjmami a všetkými nákladmi spojenými s poskytnutím predmetnej služby, vrátane príjmov a nákladov, ktoré by podnik tiež vykazoval, aj keby nebol prevádzkovateľom univerzálnej služby.

O piatej otázke

73 Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či za okolností, ako sú okolnosti konania vo veci samej, skutočnosť, že podnik poverený doplnkovými povinnými službami v zmysle článku 32 smernice univerzálnej služby poskytuje tieto služby nielen na území Dánska, ale tiež na území Grónska, má vplyv na výklad ustanovení tejto smernice.

74 Na úvod treba pripomenúť, že článok 52 ZEÚ vo svojom prvom odseku stanovuje, že Zmluvy sa vzťahujú na členské štáty, a vo svojom druhom odseku, že územná pôsobnosť Zmlúv je spresnená v článku 355 ZFEÚ.

75 Článok 355 ods. 2 ZFEÚ stanovuje, že na ZKÚ uvedené v zozname v prílohe II ZEÚ sa vzťahujú osobitné dojednania pre pridruženie stanovené v jej štvrtej časti, konkrétne články 198 až 203 ZFEÚ, ktorých pravidlá a postup sú v súlade s článkom 203 ZFEÚ určené rozhodnutiami Rady Európskej únie.

76 Treba konštatovať, že Grónsko sa uvádza na tomto zozname a z toho dôvodu je podľa článku 204 ZFEÚ predmetom tohto osobitného režimu, ktorý je definovaný v ustanoveniach článkov 198 až 203 ZFEÚ, s výhradou osobitných ustanovení pre Grónsko uvádzaných v Protokole č. 34 o osobitnej úprave pre Grónsko, pripojenom k Zmluvám.

77 Súdny dvor už v tejto súvislosti rozhodol, že osobitný režim pridruženia medzi Úniou a ZKÚ má za dôsledok, že všeobecné ustanovenia Zmluvy o FEÚ, a to tie, ktoré sa neuvádzajú vo štvrtej časti Zmluvy, sa na ZKÚ bez výslovného odkazu neuplatňujú (pozri v tomto zmysle rozsudky z 28. januára 1999, van der Kooy, C-181/97, EU:C:1999:32, body 36 a 37, ako aj z 5. júna 2014, X a TBG, C-24/12 a C-27/12, EU:C:2014:1385, bod 45 a citovanú judikatúru).

78 V prejednávanej veci treba pripomenúť, že prvá a štvrtá otázka položené vnútroštátnym súdom sa týkajú výkladu ustanovení smernice univerzálnej služby, ktorej právnym základom je článok 114 ZFEÚ.

79 Ani štvrtá časť Zmluvy o FEÚ, ani rozhodnutie o pridružení ZKÚ prijaté podľa tejto časti Zmluvy neodkazujú na článok 114 ZFEÚ.

80 Za týchto okolností treba konštatovať, že ustanovenia smernice univerzálnej služby sa na Grónsko neuplatňujú.

81 Keďže TDC bola Dánskom určená na zabezpečenie námorných bezpečnostných a tiesňových služieb, skutočnosť, že tento podnik je poverený zabezpečovať poskytovanie uvedených služieb zároveň v Dánsku a Grónsku, nemá vplyv na výklad ustanovení smernice univerzálnej služby.

82 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na piatu otázku odpovedať, že za okolností, ako sú okolnosti konania vo veci samej, skutočnosť, že podnik poverený doplnkovými povinnými službami v zmysle článku 32 smernice univerzálnej služby poskytuje tieto služby nielen na území Dánska, ale tiež na území Grónska, nemá vplyv na výklad ustanovení tejto smernice.

O ôsmej otázke

83 Svojou ôsmou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 32 smernice univerzálnej služby má vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok.

84 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vo všetkých prípadoch, v ktorých sú ustanovenia smernice obsahovo bezpodmienečné a dostatočne presné, majú jednotlivci právo sa na ne odvolávať pred vnútroštátnymi súdmi voči členskému štátu, pokiaľ tento štát neprebral smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku v stanovenej lehote alebo ju neprebral správne (rozsudky z 24. januára 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, bod 33 a citovaná judikatúra, ako aj zo 6. októbra 2015, T-Mobile Czech Republic a Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, bod 52 a citovaná judikatúra).

85 V tejto súvislosti článok 32 smernice univerzálnej služby zakazuje členským štátom, aby celé alebo časť nákladov spojených s poskytovaním doplnkových povinných služieb nechali znášať podnikmi odvetvia, medzi ktorými figuruje určený podnik.

86 Znenie tohto ustanovenia je dostatočne presné a bezpodmienečné na to, aby malo v súvislosti s týmto zákazom priamy účinok.

87 Preto treba na ôsmu otázku odpovedať, že článok 32 smernice univerzálnej služby sa má vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok v rozsahu, v akom zakazuje členským štátom, aby podnik poverený poskytovaním doplnkových povinných služieb nechali znášať všetky alebo časť nákladov spojených s týmto poskytovaním.

O deviatej otázke

88 Svojou deviatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či zásady spolupráce v dobrej viere, ekvivalencie a efektivity treba vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave, akou je právna úprava vo veci samej, ktorá podriaďuje podávanie žiadostí o kompenzáciu schodku za predchádzajúci účtovný rok, predložených prevádzkovateľom povereným univerzálnou službou, lehote troch mesiacov od uplynutia lehoty stanovenej tomuto prevádzkovateľovi na predloženie každoročnej správy príslušnému vnútroštátnemu orgánu.

89 V tejto súvislosti treba poznamenať, že takáto lehota predstavuje procesnú podmienku na podanie žiadosti určenej na zabezpečenie výkonu práva, ktorý zainteresovaná osoba zakladá na práve Únie, a to práva na kompenzáciu za poskytovanie univerzálnej služby.

90 V prípade neexistencie pravidiel stanovených právom Únie, pokiaľ ide o procesné postupy týkajúce sa podania a skúmania žiadosti o kompenzáciu schodku za výkon univerzálnej služby, uplatniteľných v Dánsku, prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku tohto členského štátu, aby v súlade so zásadou lojálnej spolupráce, teraz zakotvenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ upravil tieto postupy, tak aby na jednej strane uvedené postupy neboli menej výhodné ako postupy upravujúce podobné situácie vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie), a na druhej strane, aby v praxi neznemožňovali alebo nadmerne nesťažovali výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. júna 2013, Agrokonsulting, C-93/12, EU:C:2013:432, bod 36, ako aj citovanú judikatúru, a z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 29, ako aj citovanú judikatúru).

91 Práve vzhľadom na tieto dve zásady je potrebné skúmať deviatu otázku položenú vnútroštátnym súdom.

92 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, treba pripomenúť, že dodržiavanie tejto zásady vyžaduje, aby sa vnútroštátne pravidlo bez rozdielu uplatňovalo na konania založené na práve Únie a na konania založené na vnútroštátnom práve (rozsudok z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 30 a citovaná judikatúra).

93 S cieľom preveriť, či bola vo veci samej dodržaná zásada ekvivalencie, prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý ako jediný priamo pozná vnútroštátne procesné postupy určené na zabezpečenie ochrany práv vo vnútroštátnom práve, ktoré osobám podliehajúcim jeho právomoci vyplývajú z práva Únie, aby overil či tieto procesné postupy sú v súlade s touto zásadou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, bod 90 a citovanú judikatúru).

94 Vo veci samej podľa dánskej vlády lehota stanovená v § 30 ods. 2 vyhlášky č. 701 o povinnosti univerzálnej služby predstavuje všeobecnú lehotu stanovenú pre všetkých poskytovateľov univerzálnej služby, ktorá sa uplatňuje bez rozlišovania na žiadosti o kompenzácie založené na dánskom práve alebo práve Únie. Naopak TDC v podstate uvádza, že uvedená lehota bola zavedená iba na predloženie žiadostí o kompenzáciu schodku doplnkových povinných služieb.

95 Vzhľadom na tieto rozdiely vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či lehota stanovená v § 30 ods. 2 vyhlášky č. 701 o povinnosti univerzálnej služby, nie je menej priaznivá než lehota stanovená vo vnútroštátnom práve pre analogickú žiadosť.

96 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, ako bolo pripomenuté v bode 90 tohto rozsudku, vnútroštátne procesné pravidlo, o aké ide vo veci samej, nemôže byť takej povahy, že prakticky znemožňuje alebo nadmerne sťažuje výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie.

97 V tejto súvislosti je dôležité uviesť, že Súdny dvor už rozhodol, že každý prípad, v ktorom sa vynára otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatňovanie práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, na priebeh konania a jeho osobitosti na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov. Z tohto hľadiska treba v prípade potreby vziať do úvahy najmä ochranu práva na obranu, zásadu právnej istoty a riadneho priebehu konania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. júla 2010, Bulicke, C-246/09, EU:C:2010:418, bod 35 a citovanú judikatúru; z 8. septembra 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, bod 92, ako aj z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 42 a citovanú judikatúru).

98 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že určenie prekluzívnych lehôt je v zásade v súlade s požiadavkou efektivity, keďže predstavuje uplatnenie základnej zásady právnej istoty, ktorá chráni zároveň dotknutú osobu aj správny orgán. Tieto lehoty totiž nie sú v zásade takej povahy, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie. Vo vnútroštátnych právnych úpravách, ktoré patria do pôsobnosti práva Únie, sú to práve členské štáty, ktoré majú určiť lehoty, najmä vzhľadom na význam rozhodnutí, ktoré sa majú prijať, pre zúčastnené osoby, komplexnosť postupov a právnych predpisov, ktoré sa majú uplatniť, počet osôb, ktoré môžu byť dotknuté, a ďalšie verejné a súkromné záujmy, na ktoré treba prihliadnuť. V rámci toho môžu členské štáty stanoviť dlhšie alebo kratšie lehoty (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. apríla 2010, Barth, C-542/08, EU:C:2010:193, bod 28 a citovanú judikatúru; z 8. júla 2010, Bulicke, C-246/09, EU:C:2010:418, bod 36 a citovanú judikatúru, ako aj z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 44 a citovanú judikatúru).

99 V tejto súvislosti sa vnútroštátne pravidlo, ktoré stanovuje trojmesačnú lehotu od uplynutia lehoty stanovenej tomuto prevádzkovateľovi na predloženie každoročnej správy príslušnému vnútroštátnemu orgánu, na účely predloženia žiadosti o kompenzáciu schodku za predchádzajúce účtovné obdobie na prvý pohľad nejaví ako odporujúce zásade efektivity.

100 TDC však zastáva názor, že situácia v konaní vo veci samej je porovnateľná so situáciou vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok z 25. júla 1991, Emmott (C-208/90, EU:C:1991:333), pretože dánske právo, ako aj jeho výklad príslušnými dánskymi orgánmi jej neponúkajú žiadnu možnosť využiť kompenzáciu schodku za námorné bezpečnostné a tiesňové služby. Zdôrazňuje, že k dátumu prijatia vyhlášky č. 701 o povinnosti univerzálnej služby, ktorá stanovuje lehotu troch mesiacov na podanie žiadosti o kompenzáciu, si tieto orgány boli vedomé nesprávneho prebratia smernice univerzálnej služby do dánskeho práva.

101 Dánska vláda uvádza, že pre TDC nebolo nemožné ani nadmerne sťažené predložiť žiadosť o kompenzáciu a v tomto rámci uplatňovať, že táto žiadosť sa priamo zakladá na ustanoveniach smernice univerzálnej služby. Podľa nej je to potvrdené skutočnosťou, že TDC predložila žiadosť o kompenzáciu za rok 2010 v stanovenej lehote a uplatňovala svoje právo na kompenzáciu pred vnútroštátnymi súdmi. Uvedená vláda zastáva názor, že v dôsledku toho okolnosti konania vo veci samej nie sú porovnateľné s okolnosťami veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok z 25. júla 1991, Emmott (C-208/90, EU:C:1991:333).

102 V tejto súvislosti treba poznamenať, že je pravda, ako už Súdny dvor rozhodol, že až do riadneho prebratia smernice sa členský štát, ktorý je v omeškaní, nemôže dovolávať skutočnosti, že žaloba, ktorú voči nemu podal jednotlivec, aby chránil práva, ktoré mu priznávajú ustanovenia tejto smernice, bola podaná po uplynutí lehoty, takže vnútroštátna lehota na podanie žaloby môže začať plynúť až od tohto dňa (rozsudok z 25. júla 1991, Emmott, C-208/90, EU:C:1991:333, bod 23).

103 V ustálenej judikatúre, ktorá nasledovala po vydaní už citovaného rozsudku z 25. júla 1991, Emmott (C-208/90, EU:C:1991:333), však Súdny dvor pripustil, že aj členský štát, ktorý si nesplnil svoju povinnosť, môže voči žalobám vzniesť námietku premlčania napriek tomu, že v čase podania žalôb ešte predmetnú smernicu riadne neprebral, keď rozhodol, že riešenie prijaté v rozsudku z 25. júla 1991, Emmott (C-208/90, EU:C:1991:333), bolo odôvodnené so zreteľom na zvláštne okolnosti veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, keď žalobkyňa vo veci samej uplynutím lehoty na podanie žaloby stratila akúkoľvek možnosť uplatniť svoje právo vyplývajúce zo smernice (pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. mája 2011, Iaia a i., C-452/09, EU:C:2011:323, bod 19, ako aj z 8. septembra 2011, Q-Beef a Bosschaert, C-89/10 a C-96/10, EU:C:2011:555, bod 50 a citovaná judikatúra).

104 Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že právo Únie bráni vnútroštátnemu orgánu vzniesť námietku uplynutia primeranej premlčacej doby len v prípade, ak konanie vnútroštátnych orgánov spolu s existenciou premlčacej doby vedie k tomu, že dotknutá osoba je úplne pozbavená možnosti uplatniť si svoje práva pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok z 8. septembra 2011, Q-Beef a Bosschaert, C-89/10 a C-96/10, EU:C:2011:555, bod 51, ako aj citovaná judikatúra).

105 V prejednávanej veci z údajov predložených Súdnemu dvoru nevyplýva, že nedodržanie lehoty troch mesiacov stanovenej v § 30 ods. 2 vyhlášky č. 701 o povinnosti univerzálnej služby zbavilo TDC akejkoľvek možnosti uplatniť svoje právo na kompenzáciu nákladov spojených s poskytovaním námorných bezpečnostných a tiesňových služieb pred príslušnými dánskymi orgánmi, vrátane uplatňovania pred vnútroštátnymi súdmi, čo však prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

106 Za neexistencie osobitných okolností, na ktoré by bola upriamená pozornosť Súdneho dvora, toto ustanovenie vyhlášky č. 701 o povinnosti univerzálnej služby sa nezdá byť takej povahy, aby prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo výkon práv, ktoré priznáva právo Únie.

107 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na deviatu otázku odpovedať, že zásady spolupráce v dobrej viere, ekvivalencie a efektivity treba vykladať v tom zmysle, že nebránia právnej úprave, akou je právna úprava vo veci samej, ktorá podriaďuje podávanie žiadostí o kompenzáciu schodku za predchádzajúci účtovný rok, predložených prevádzkovateľom povereným univerzálnou službou, lehote troch mesiacov od uplynutia lehoty stanovenej tomuto prevádzkovateľovi na predloženie každoročnej správy príslušnému vnútroštátnemu orgánu, s výhradou, aby táto lehota nebola menej priaznivá než lehota stanovená vo vnútroštátnom práve pre analogickú žiadosť a aby nerobila výkon práv priznaných podnikom smernicou univerzálnej služby prakticky nemožným alebo ho nadmerne sťažovala, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

O trovách

108 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. **Ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/22/ES zo 7. marca 2002 o univerzálnej službe a právach užívateľov týkajúcich sa elektronických komunikačných sietí a služieb (smernica univerzálnej služby), a najmä jej článok 32, sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje kompenzačný mechanizmus za poskytovanie doplnkových povinných služieb, podľa ktorej podnik nemá nárok na kompenzáciu čistých nákladov zo strany členského štátu vynaložených na poskytovanie doplnkovej povinnej služby, ak zisk tohto podniku dosiahnutý z iných služieb, na ktoré sa vzťahujú jeho záväzky univerzálnej služby, prevyšuje stratu súvisiacu s poskytovaním tejto doplnkovej povinnej služby.**

2. **Smernica 2002/22 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej podnik určený ako poskytovateľ doplnkových povinných služieb má nárok na kompenzáciu čistých nákladov na poskytovanie týchto služieb členským štátom iba vtedy, ak tieto náklady predstavujú pre tento podnik neprimerané zaťaženie.**

3. **Smernica 2002/22 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej čisté náklady podniku určeného na plnenie záväzku univerzálnej služby vyplývajú z rozdielu medzi všetkými príjmami a všetkými nákladmi spojenými s poskytnutím predmetnej služby, vrátane príjmov a nákladov, ktoré by podnik tiež vykazoval, aj keby nebol prevádzkovateľom univerzálnej služby.**

4. **Za okolností, ako sú okolnosti konania vo veci samej, skutočnosť, že podnik poverený doplnkovými povinnými službami v zmysle článku 32 smernice 2002/22 poskytuje tieto služby nielen na území Dánska, ale tiež na území Grónska, nemá vplyv na výklad ustanovení tejto smernice.**

5. **Článok 32 smernice 2002/22 sa má vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok v rozsahu, v akom zakazuje členským štátom, aby podnik poverený poskytovaním doplnkových povinných služieb nechali znášať všetky alebo časť nákladov spojených s týmto poskytovaním.**

6. **Zásady spolupráce v dobrej viere, ekvivalencie a efektivity treba vykladať v tom zmysle, že nebránia právnej úprave, akou je právna úprava vo veci samej, ktorá podriaďuje podávanie žiadostí o kompenzáciu schodku za predchádzajúci účtovný rok, predložených prevádzkovateľom povereným univerzálnou službou, lehote troch mesiacov od uplynutia lehoty stanovenej tomuto prevádzkovateľovi na predloženie každoročnej správy príslušnému vnútroštátnemu orgánu, s výhradou, aby táto lehota nebola menej priaznivá než lehota stanovená vo vnútroštátnom práve pre analogickú žiadosť a aby nerobila výkon práv priznaných podnikom smernicou 2002/22 prakticky nemožným alebo ho nadmerne sťažovala, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.**

Podpisy